



DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

19/3608-

3. desember 2019

Spørsmål til statsråden av 26. november vedrørende praktiseringen av EUs trygdeforordning 883/2004 artikkel 21

Jeg viser til Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev av 26. november 2019. I brevet stiller komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti fire spørsmål.

1. Vil personer som nå får tilbakebetalt feilaktige innbetalingskrav få disse tilbakebetalt med renter, og har det vært vanlig praksis i NAV fram til nå å betale tilbake med renter i denne typen saker?

Svar:

Ved tilbakebetaling får mottakerne tilbake det de tidligere har innbetalt, inkludert eventuelle renter som de har betalt i forbindelse med kravet. I tillegg får de om lag fem prosent rente på det de har tilbakebetalt og på eventuelle renter de har måttet betale. Dette følger av bestemmelser som ble tatt inn i folketrygdloven § 22-17 og tilhørende forskrifter i 2009.

2. I en intern e-post fra Nav Klageinstans til Nav Ytelsesavdeling 29. november 2017 blir det vist til et brev fra NAV Ytelsesavdeling til Arbeids- og sosialdepartementet 2. oktober 2017. Komiteen ber om innsyn i brevet.

Svar:

Jeg viser til Kontroll- og konstitusjonskomiteens brev av 21. november 2019 med spørsmål fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet. Brevet det bes om innsyn i, var vedlagt i mitt svar av 28. november, med referansenummer 20171002, 20171002-1 og 20171002-2. I brevet sendte direktoratet over en rekke forslag til forenklinger i regelverket for sykepenger. Dette var en første runde i arbeidet med å vurdere behov for endringer for å klargjøre, rydde

og legge til rette for digitalisering, effektivisering og automatisering i etaten. Forholdet til EØS-forordningen er ikke omtalt der. Jeg gjør oppmerksom på at dette er et pågående arbeid, og at dette innspillet er bearbeidet og endret i den videre saksbehandlingen mellom direktoratet og departementet. Eventuelle forslag til endringer i regelverket vil bli sendt på offentlig høring.

3. I sin redegjørelse i Stortinget 5. november 2019 omtalte arbeids- og sosialministeren e-posten fra 27. november 2018 som en «uformell henvendelse».

- a. Hvordan fikk arbeidsministeren kjennskap i e-posten fra 27. november 2018?
- b. Er det statsrådets forståelse at e-poster sendt til departementet ikke er formelle henvendelser?
- c. I redegjørelsen 5. november 2019 sa statsråden at departementet kun kjente til saker med korte opphold av få ukers varighet fram til sommeren 2019. I vedlegget til svaret fra statsråden, som komiteen fikk tilsendt 21. november 2019, ligger det en e-post fra 27. november 2018 som viser at departementet fikk informasjon om en sak om lengre utenlandsopphold. Det gjaldt en konkret kjennelse der Trygderetten frikjente en kvinne som hadde hatt langvarige, midlertidige opphold i utlandet. Hvorfor informerte ikke statsråden i redegjørelsen til Stortinget om at departementet hadde fått en e-post om en sak av lang varighet så tidlig som i november 2018?

Svar:

Jeg viser til mitt brev til Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 28. november 2019 med svar på spørsmål 9 fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet. I e-posten av 27. november 2018 ble det blant annet bedt om en tilbakemelding på om departementet ønsket å få seg forelagt henvendelsen fra Trygderetten om foreleggelse av tolkning av artikkel 21 for EFTA-domstolen. Departementet bekreftet dette overfor direktoratet per telefon 19. desember 2018, og direktoratet oversendte saken til departementet i brev 20. desember 2018 (jf. oversendte vedlegg med referansenummer 20181220).

Siden e-posten av 27. november 2018 gjaldt spørsmålet om departementet ønsket å få saken til vurdering, og e-posten ble fulgt opp i et formelt i brev 20. desember 2018, ble e-posten omtalt som en uformell henvendelse i redegjørelsen min 5. november 2019.

I redegjørelsen min gikk jeg gjennom saksforløpet etter at Arbeids- og sosialdepartementet ble kjent med saken. Jeg var i redegjørelsen opptatt av å legge frem den kunnskap jeg hadde om departementets håndtering av saken. Jeg ble først gjort kjent med denne e-posten og innholdet i den i forbindelse med departementets arbeidet med å forberede redegjørelsen i Stortinget i november i år.

Jeg viser til mitt brev til Kontroll- og konstitusjonskomiteen av 28. november 2018 med svar på spørsmål 2 fra komiteens medlem fra Sosialistisk venstreparti. Som det fremgår der, var problemstillingen som ble reist for departementet i brev fra direktoratet av 20. desember 2018 hvorvidt "opphold" i forordning 883/2004 artikkel 21 omfattet også kortvarige opphold, og det ble ikke definert nærmere hva som må forstås med kortvarige opphold.

Departementet foretok en egen vurdering av saken basert på vurderingene til Arbeids- og velferdsdirektoratet som fremgår av brev av 24. januar 2019. Departementets vurdering ble sendt direktoratet i brev av 5. mars 2019.

- d. I en sak i Dagbladet 20. november 2019 om når Arbeids- og sosialdepartementet ble kjent med at saken også gjaldt langvarige utenlandsopphold, står det at arbeidsministeren ikke kjente til denne e-posten fra 27. november 2018. Samtidig var dette en e-post arbeids- og sosialministeren selv viste til i sin redegjørelse for Stortinget 5. november som «en uformell henvendelse» Hvordan kunne arbeids- og sosialministeren omtale denne e-posten i redegjørelsen 5. november 2019, men ikke kjenne til innholdet i den på direkte spørsmål fra journalister 15 dager seinere?

Svar:

Jeg fikk et direkte spørsmål fra Dagbladet onsdag 20. november 2019 om e-posten 27. november 2018. Jeg svarte da muntlig at det "... er mange e-poster der, så jeg kan ikke kommentere den spesifikt, men som jeg har sagt hele tiden kan det når vi nå skal komme til bunns og snu hver eneste stein, kan jeg ikke utelukke at det kommer til å komme ny og annen informasjon som vi ikke var kjent med når vi holdt redegjørelsen i Stortinget, for eksempel, og da vil jeg oversende det til Stortinget".

Jeg nevnte e-posten i redegjørelsen min 5. november 2019, og jeg kan bekrefte at jeg var kjent med innholdet i e-posten på dette tidspunktet.

4. I sitt svar til komiteen 21. november 2019 skrev statsråden at departementet gjorde selvstendige vurderinger av saken basert på brevet av 24. januar fra direktoratet. Kan komiteen få mer informasjon om hva denne vurderingen innebar, og finnes det dokumentasjon på denne vurderingen?

Svar:

Som jeg har opplyst i mitt svar til Kontroll- og konstitusjonskomiteen i brev av 21. november 2019, foretok departementet en egen vurdering av saken basert på brevet av 24. januar 2019. Så langt departementet hadde kjennskap til forelå det ingen avgjørelser eller uttalelser hvor EU- eller EFTA-domstolen hadde drøftet den konkrete problemstilling om hvorvidt et hvert opphold, uansett lengde, lå innenfor forordningen artikkel 21. Departementet delte direktoratets vurdering av at en uttalelse fra EFTA-domstolen ville kunne definere det norske handlingsrommet snevrere enn en endring av praksis i tråd med Trygderettens forståelse. Departementet anså ikke spørsmålet som så tvilsomt at saken burde forelegges for EFTA-

domstolen. Departementet antok at domstolen i en slik vurdering ville legge vekt på den frie bevegeligheten for arbeidstakere, herunder prinsippet om likestilling av faktiske forhold og hendelser på et annet territorium. Det var også klart at forordningens regler om nødvendige helsetjenester også gjelder for helt korte opphold (herunder ferieturer). Departementet la derfor til grunn at begrepet opphold i artikkel 21 måtte forstås som ethvert opphold i annet EØS-land, uansett lengde.

Departementet ga i brev av 5. mars 2019 tilslutning til at etaten endret sin praksis slik at forordningen kom til anvendelse også på kortvarige opphold, og slik at man fra norsk side ikke kunne stanse eller avslå en kontantytelse kun på grunnlag av at vedkommende skulle oppholde seg i et annet EØS-land, jf. oversendte vedlegg med referansenummer 20190305. I brevet ba departementet direktoratet vurdere rammer og tiltak som kunne gjøre at etaten har kontroll på sakene, samt sørge for at krav om aktivitet for rett til sykepenger og arbeidsavklaringspenger overholdes.

Med hilsen



Anniken Hauglie